

Sygn. akt XVII AmC 5206/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lipca 2012 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - XVII Wydział Ochrony Konkurencji i Konsumentów w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Adam Malinowski

po rozpoznaniu w dniu 4 lipca 2012 r., w Warszawie na posiedzeniu niejawnym sprawy

z powództwa (...) w P.

przeciwko (...) w K.

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone

1. uznaje za niedozwolone i zakazuje pozwanemu wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści "Wysyłanie wezwań (monitów) do zapłaty oraz upomnień z tytułu niedopuszczalnego debetu w rachunku oszczędnościowo rozliczeniowym, po upływie terminu spłaty zadłużenia (za każdy wysłany monit) - 10 zł";
2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych;
3. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Kasa Sądu Okręgowego w Warszawie), tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu, od której powód był zwolniony, kwotę 600 (sześćset) złotych;
4. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt strony pozwanej.

sygn. akt XVII AmC 5206/11

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 12 sierpnia 2011 r. powód - (...) w P. - domagał się uznania za niedozwolone i zakazania wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia rozdz.2.I.12 wzorca umowy zawartego w dokumencie o nazwie **Taryfa opłat i prowizji za czynności i usługi bankowe w (...) w K.** o treści : **Wysyłanie wezwań (monitów) do zapłaty oraz upomnień z tytułu niedopuszczalnego debetu w rachunku oszczędnościowo rozliczeniowym, po upływie terminu spłaty zadłużenia (za każdy wysłany monit) – 10,00 zł.**, którym posługuje się pozwany - (...) w K.. Nadto wniósł o zasądzenie kosztów procesu.

Zdaniem powoda rzeczony zapis wzorca umowy wypełnia hipotezę art. 385¹ § 1 kc zgodnie z którym postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W ocenie powoda wskazane postanowienie umowne stanowi niedozwoloną klauzulę abuzywną, a stosowany wzorzec umowy jest rażąco sprzeczny z dobrymi obyczajami i narusza uzasadnione interesy konsumentów.

Powód wywodził dalej, że zakwestionowana klauzula przenosi na konsumentów koszty prowadzenia przez pozwanego działalności gospodarczej i przewiduje swego rodzaju wynagrodzenie za wysłanie wezwania do zapłaty. Zdaniem powoda praktyka taka stanowi też rodzaj dodatkowej kary dla klientów – obok wysokich odsetek karnych.

Powód wskazał na okoliczność wpisania podobnych klauzul do prowadzonego przez Prezesa UOKiK rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycjami (...), (...) oraz (...).

Pozwany domagał się oddalenia powództwa i wniósł o zasądzenie kosztów procesu. Pozwany zaprzeczył, jakoby przedmiotowy zapis wzorca umowy nie był indywidualnie uzgadniany z klientami Banku. Argumentował, że otrzymują oni aktualnie obowiązujące tabele opłat i prowizji i podpisując umowy rachunku oszczędnościowo rozliczeniowego godzą się na takie obciążenia.

Nadto wskazano, że kwota obciążenia nie jest wysoka, a koszt windykacji nie powinien obciążać Banku, a tym samym pozostałych jego klientów. Z tego względu zdaniem pozwanego nie można uznać, jakoby przedmiotowe postanowienie było sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany jako spółdzielnia prowadzi działalność bankową. W ramach tej działalności opracował i posługiwał się w obrocie z konsumentami wzorcem umownym pod nazwą „Taryfa opłat i prowizji za czynności i usługi bankowe w (...) w K.”. W dacie wniesienia rozdział 2 sekcja I punkt 12 przedmiotowego wzorca miał brzmienie „Wysyłanie wezwań (monitów) do zapłaty oraz upomnień z tytułu niedopuszczalnego debetu w rachunku oszczędnościowo rozliczeniowym, po upływie terminu spłaty zadłużenia (za każdy wysłany monit) – 10,00 zł”.

Art. 230 kpc stanowi, że gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane. Za podstawę ustalenia stanu faktycznego Sąd przyjął wzajemnie niekwestionowane twierdzenia stron kierując się zasadą wyrażoną w art. 230 kpc.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W przedmiotowym postępowaniu nie było sporne, że powód posługuje się w obrocie z konsumentami wzorem umowy zawierającym kwestionowane postanowienie, więc do rozstrzygnięcia pozostawała kwestia wyczerpania hipotezy art. 385¹ §1 kc.

Stosownie do treści art. 385¹ §1 kc, do uznania danego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowania go z praktyki stosowania konieczne jest łączne występowanie czterech przesłanek: postanowienie nie zostało indywidualnie uzgodnione, ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki stron pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami, powyższe prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta i postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron. Przy czym należy zaznaczyć, iż przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia nie ma istotnego znaczenia przy przeprowadzaniu abstrakcyjnej kontroli postanowienia wzorca umownego, bez względu na to czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany przy zawieraniu jakiejś konkretnej umowy. W szczególności kontrola ta jest oceną ex-ante i obejmuje wzorzec, nie zaś konkretną umowę. Dobre obyczaje to reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są m.in. działania wykorzystujące choćby niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania. Klauzula generalna wyrażona w art. 385 indeks 1 §1 kc uzupełniona została listą niedozwolonych postanowień umownych zamieszczoną w art. 385 indeks 3 kc. Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce klauzule uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków lub ryzyka między stronami prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Są to takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta) z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym położeniu. Wyliczenie to ma charakter niepełny, przykładowy i pomocniczy. Funkcja jego polega na tym, iż zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu znacząco ułatwić ma wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 385 indeks 1 §1 kc. W razie wątpliwości

ciężar dowodu, że dane postanowienia nie spełniają przesłanek klauzuli generalnej spoczywa na przedsiębiorcy - art. 385 indeks 1 §4 kc Aby uchylić domniemanie, że klauzula umowna zgodna z którąś z przykładowych klauzul wymienionych w art. 385 indeks 3 kc jest niedozwolonym postanowieniem umownym należy wykazać, że została ona uzgodniona indywidualnie lub, że nie kształtuje praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając ich interesy mimo swego niedozwolonego brzmienia tzn. nie spełnia przesłanek z art. 385 indeks 1 §1 kc Dopiero po wykazaniu tej drugiej okoliczności może dojść do obalenia domniemania abuzywności.

Analizując kwestionowany w żądaniu zapis Sąd przyłącza się do stanowiska wyrażonego w uzasadnieniu pozwu. W szczególności czynności wysłania wezwania, monitu, czy upomnienia o niedopuszczalnym debecie nie stanowią przedmiotowo istotnych elementów umów zawieranych z pozwanym. Trudno jest zatem uznać, że opłata pobierana od kredytobiorcy stanowi wynagrodzenie banku za dokonywanie czynności bankowej. Jest to raczej rodzaj kompensaty kosztów związanych z dokonywaniem tych czynności przez bank. Pozwany nie wyjaśnił przy tym kalkulacji kwoty określonej w spornym zapisie. Co więcej taryfa opłat i prowizji nie jest w tej mierze spójna, gdyż w odniesieniu np. wezwania do zapłaty raty kredytu wynosi 20 zł. Trudno jest zatem uznać stanowisko pozwanego za przekonujące. Skoro istnienie zadłużenia kredytobiorcy powoduje zmianę sposobu, w szczególności wysokości naliczania odsetek, należy uznać, iż postanowienia umowy w tej mierze powinny wyczerpywać wszelkie ewentualne dodatkowe koszty banku związane z wewnętrznymi procedurami monitowania klienta o działaniu niezgodnym z umową lub windykacji należności. Nadto z ustaleń Sądu nie wynika, by w przypadku zwrotu nieodebranej przesyłki przez adresata, nadawca ponosił koszty w wysokości 11,30 zł. W takim wypadku koszt wynosi 5,65 zł (koszt nadania) + 1,85 zł (koszt zwrotu liczony jako różnica kwoty 3,75 zł [koszt zwrotu przesyłki jak ekonomicznej polecanej] i 1,90 zł [odliczenie niewykonanej usługi zwrotu potwierdzenia odbioru]). W konkluzji należy zakwestionować rzetelną kalkulację kosztu czynności do której nawiązuje żądanie pozwu. Co więcej, skoro koszt przesyłki może być różny, trudno uznać za zasadne twierdzenie pozwanego, że jest to koszt pozwanego, którym nie mogą być obciążani inni klienci banku. Różny koszt przesyłki w korelacji ze stałą opłatą za czynności sugeruje albo dochód banku w tej mierze, albo pokrycie części kosztów, albo uśrednienie kosztów i ich podział pomiędzy klientów, których zapis ten dotyczy, albo też dowolność i daleko posuniętą arbitralność w określeniu kosztu, którym bank obciąża swoich klientów. Jednak w żadnym wypadku nie można uznać, iż wysokość opłaty jest ściśle powiązana z konkretną umową Również oderwanie możliwości pobrania opłaty od zasadności sporządzenia wezwania nie wzmacnia argumentacji prezentowanej przez pozwanego. Nadto brak jest proporcjonalnego rozłożenia praw i obowiązków pomiędzy stronami umowy, gdyż jak słusznie wskazuje powód, klient nie ma możliwości domagania się od banku podobnego świadczenia w sytuacji, gdy to on będzie kierował korespondencją dotyczącą wadliwej obsługi umowy o prowadzenie rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego. W konkluzji sporne sformułowanie należy uznać za niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ §1 kpc.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 385¹ § 1 kc, Sąd uznał postanowienie wzorca umowy za niedozwolone, zaś na podstawie art. 479⁴² § 1 kpc zakazał jego wykorzystywania w obrocie z udziałem konsumentów.

Podstawę prawną wydania wyroku na posiedzeniu niejawnym stanowił przepis art. 479¹⁷ § 1 kpc w zw. z art. 9 ust. 1 i art. 11 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 233 poz. 1381).

O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt strony pozwanej zarządzono na podstawie art. 479⁴⁴ kpc.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o art. 98 kpc, zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Przyznane stronie koszty stanowi wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości 360 zł - ustalone na podstawie § 14 ust. 3 pkt 2 w zw. z § 2 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163. poz. 1349 ze zm.). Mając na uwadze wynik

sprawy, orzeczenie o nakazaniu pobrania od strony pozwanej opłaty od pozwu uzasadnia przepis art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. nr 167 poz. 1398 ze zm.).

SSR del. Adam Malinowski